

UDZIAŁ WYŻSZEJ SZKOŁY PEDAGOGICZNEJ W KRAKOWIE W ŻYCIU NAUKOWYM KRAJU

1. NAUKI HUMANISTYCZNE

Józef Zbigniew Białek

Patrząc retrospektywnie na rozwój Wyższej Szkoły Pedagogicznej, jej poszczególnych wydziałów, kadry naukowej, zakładów i katedr, dostrzegamy momenty, które świadczą o ciągłym wzroście wagi i znaczenia tej Uczelni na tle innych wyższych szkół kraju. Obserwujemy jednakże nie tylko objawy wewnętrznego spotęgowania czynności naukowych i dydaktycznych — co szczegółowo uwydatniają inne rozdziały niniejszej publikacji — ale również konkretne fakty coraz bardziej zdecydowanego i określonego udziału kadry naukowej WSP w nauce i kulturze polskiej, czasem i zagranicznej. Pozostaje to wszystko w ścisłej łączności z niewątpliwym procesem, jakim było kształtowanie się w ostatnich latach własnej kadry naukowej Uczelni, owocnie pracującej nad rozwojem naukowym przyszłych pracowników samodzielnych.

W miarę wzrostu ciężaru gatunkowego dorobku naukowego pracowników WSP coraz mocniej dawał się zauważyć ich określony wpływ na rozwój życia naukowego w kraju. Nie jest łatwo uchwycić i opisać oddziaływanie różnych osobowości na dane dziedziny wiedzy czy formy praktyczno-organizacyjnej działalności. Jego niejako materialnym odbiciem, oczywiście niepełnym, są konkretne prace pracowników, indywidualne i zbiorowe, udział w rozwoju różnych instytucji naukowych, w komisjach, wydawnictwach, redakcjach itp. Nie sposób dokonywać tu dokładnej rejestracji prac i uczestnictwa pracowników naukowych Uczelni w różnych zakresach nauki i jej organizacji, należy jednak wypuklić i scharakteryzować te formy ich pracy, które przyniosły konkretne efekty dla rozwoju nauki w kraju. A takich form było wiele.

Szczególnie zaznaczył się udział kadry naukowej kierunku humanistycznego w pracach Polskiej Akademii Nauk, będącej ośrodkiem życia naukowego, placówką kierowniczą i organizującą. Pracownicy WSP aktywnie uczestniczyli zarówno w komisjach naukowych PAN, jak i formach organizacyjnych. Brali też udział w akcjach PAN na zewnątrz (odczyty, prelekcje). W organizowaniu, funkcjonowaniu i działaniu Komisji Historycznoliterackiej Oddziału PAN w Krakowie poważną rolę odegrał prof. J. Nowakowski, w latach 1958—1960 sekretarz, od r. 1960 wiceprzewodniczący tejże Komisji. Dla Komisji Nauk Pedagogicznych szczególnie owocna była działalność prof. J. Konopnickiego jako przewodniczącego; czynnie współpracowali z tą Komisją prof. W. Danek — przewodniczący Podkomisji Oświaty, doc. T. Słowikow-

ski — przewodniczący Podkomisji Dydaktycznej, doc. W. Szyszkowski, doc. H. Smarzyński, doc. W. Gałęcki, prof. W. Szewczuk — przewodniczący Podkomisji Psychologicznej, dr J. Kulpa, dr W. Choma. Rezultatem aktywnej działalności pracowników WSP w Komisji Nauk Pedagogicznych były publikacje naukowe w ramach jej prac: doc. Smarzyńskiego, doc. Słowikowskiego, prof. Konopnickiego. Członkowie Komisji brali też udział w prelekcjach popularnych o tematyce pedagogicznej i oświatowej, organizowanych przez PAN dla społeczeństwa krakowskiego.

W pracach naukowych Komisji Historycznoliterackiej uczestniczyli obok prof. Jana Nowakowskiego prof. W. Danek, doc. S. Sierotwiński, doc. J. Zaremba, dr L. Eustachiewicz, doc. W. Szyszkowski, doc. J. Korpała. Wygłaszali oni referaty naukowe, nieraz o ważkiej problematyce literackiej, na przykład prof. Danek o badaniach nad życiem i twórczością J. I. Kraszewskiego, prof. Nowakowski o strukturze dramatów Wyspiańskiego; prowadzono również ożywione dyskusje w ramach podkomisji, na przykład doc. Zaremba mówił o literaturze śląskiej, doc. Sierotwiński o literaturze konspiracyjnej w czasie ostatniej wojny. W Komisji Nauk Historycznych Oddziału PAN w Krakowie byli czynni: prof. J. Garbacik, prof. A. Przyboś, doc. M. Tyrowicz, doc. I. Zarębski — członek Pracowni Dziejów Oświaty PAN, doc. J. Buszko — zastępca sekretarza wymienionej Komisji. Wymienieni pracownicy wygłaszali na posiedzeniach Komisji referaty naukowe, uczestniczyli w pracach podkomisji, czynnie włączali się do dyskusji.

Nie bez znaczenia była działalność pracowników WSP w centralnych placówkach PAN: doc. S. Jodłowski w Komisji Językoznawstwa i Kultury Języka, prof. W. Szewczuka w Komitecie Nauk Pedagogicznych, prof. Danka i prof. Nowakowskiego w Radzie Naukowej Instytutu Badań Literackich PAN, a prof. Danka także w Komitecie Literatury PAN, prof. Konopnickiego w Komitecie Nauk Pedagogicznych i Psychologicznych PAN oraz w Radzie Naukowej Towarzystwa Higieny Psychiczej i Psychologii Dziecka PAN. Owocem ścisłej współpracy pedagogów i psychologów z Komitetem Nauk Pedagogicznych PAN były liczne publikacje w seriach „Studiów Pedagogicznych” i „Z Dziejów Oświaty” itp. (Szewczuka, Konopnickiego, Danka, Smarzyńskiego, Urbańczyka).

Z jakimi problemami występowali pracownicy naukowcy WSP na zebraniach organizowanych przez PAN? Prof. T. Milewski jako członek-korespondent PAN interesował się głównie zagadnieniami językoznawstwa ogólnego, a zwłaszcza typologią języków amerykańskich, także stylistyką i onomastyką słowiańską; doc. Jodłowski skupiał swoje badania wokół spraw składni, kategorii części mowy, kultury języka; doc. Zarębski występował w Pracowni Dziejów Oświaty PAN z zagadnieniami nauczania języka w XVI wieku, sprawami wczesnego renesansu (rola Grzegorza z Sannoka, Jana Długosza itp.); prof. Konopnicki wnosił poważny wkład w dziedzinę psychologii eksperymentalnej (m. in. problem opóźnienia dziecka w nauce szkolnej); doc. Tyrowicz i prof. Przyboś położyli duże zasługi w badaniach nad prasą dawną i nowszą; czynnie uczestniczyli w pracach redakcyjnych *Polskiego słownika biograficznego*, w którym liczne artykuły, nieraz małe monografie postaci historycznych, wyszły spod pióra także innych pracowników katedr historii WSP. W Komisji Językoznawczej Oddziału PAN w Krakowie i Komisji Filologicznej uczestniczył doc. A. Heinz, koncentrując swoje badania nad wybranymi kwestiami językoznawstwa ogólnego.

W innej płaszczyźnie wpływu pracowników nauki WSP można było obserwować ich uczestnictwo w działalności organizacyjnej i twórczej wielu towarzystw naukowych: polskich i zagranicznych. Pracownicy kierunku historii w poważnym stopniu przyczynili się do rozwoju Polskiego Towarzystwa Historycznego; niektórzy z nich wchodzili w skład władz tego Towarzystwa: prof. Przyboś pełnił funkcję wiceprezesa jego Oddziału w Krakowie, doc. Zarębski jest obecnie jego I wiceprezesa,

dr Kiryk pełni funkcję skarbnika, nadto członkami Zarządu Oddziału byli w okresie piętnastolecia: prof. Garbacik jako redaktor „Małopolskich Studiów Historycznych”, doc. Tyrowicz, doc. Słowikowski — przewodniczący Sekcji Dydaktycznej Oddziału, doc. Buszko — przewodniczący Sekcji Krytycznej Oddziału. Do centralnych władz PTH w Warszawie weszli: prof. Garbacik i doc. Słowikowski.

Pracownicy z innych kierunków działali w towarzystwach rozmieszczonych w różnych punktach kraju i za granicą: prof. Danek uczestniczył w Pracach Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza, podobnie prof. Nowakowski; uczestniczyli też w akcji odczytowej Towarzystwa: w Bytomiu, Toruniu, Rzeszowie, Grudziądzu, Opolu itd. W krakowskim Oddziale Polskiego Towarzystwa Psychologicznego aktywnie działali: prof. Szewczuk jako jego przewodniczący i prof. Konopnicki, należący również do New Education Fellowship w Londynie i Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego. Docent Heinz, skarbnik Polskiego Towarzystwa Językoznawczego, jest równocześnie członkiem Société de Linguistique de Paris. Docent Tyrowicz, historyk, został powołany do Association Internationale des Études et Recherches sur l'Information w Paryżu (od r. 1960) i Sekcji Polskiej AIERI przy UNESCO w Warszawie (od 1958 r.), Towarzystwa Naukowego KUL w Lublinie (od r. 1948). Profesor Milewski owocnie współpracował z Poznańskim Towarzystwem Przyjaciół Nauk i Towarzystwem Ludoznawczym. Docent Zaremba niemało czasu poświęcił kierowaniu Oddziałem Katowickim Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza i rozwojowi Instytutu Śląskiego w Katowicach.

Znaczny wkład włożyli przedstawiciele humanistyki WSP w sprawę łączności z zagranicą. Doc. Marian Tyrowicz na zaproszenie Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Ministerstwa Kultury i Sztuki zorganizował stałe Muzeum Więźniów Polskich na Szpilbergu w Brnie (1960) i wygłosił na akademii z okazji otwarcia tego Muzeum odczyt: *Szpilberczycy w dziejach walki o niepodległość Polski*. Tenże sam historyk jako przewodniczący Komisji dla organizacji archiwów redakcyjnych przy Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych przyczynił się do wydania przez tę Dyrekcję zarządzenia o tworzeniu w Polsce archiwów prasowych, nie mających precedensu w innych krajach. On też przygotował referat o archiwalizacji akt prasowych na I Międzynarodowy Kongres Prasoznawczy M. O. D. w Warszawie. Doc. Buszko wziął udział z referatem w sesji brneńskiej poświęconej rewolucjonistom polskim więzionym na terenie Moraw w II połowie XIX w., a nadto wyjeżdżał na Węgry, na zaproszenie Węgierskiej Akademii Nauk, i do Lwowa na badania archiwalne (1960); prof. Garbacik odbył podróż naukową jako gość Jugosłowiańskiej Akademii Nauk do Belgradu, Sarajewa, Zagrzebia i innych miast (1960). Doc. Rzadkowska przeprowadzała badania archiwalne do dziejów Wielkiej Emigracji w archiwach Szwajcarii (Bazylea) i odbyła podróż do ZSRR celem zapoznania się z organizacją i pracą instytutów pedagogicznych (Moskwa, Kijów, Leningrad, 1961). Doc. Tyrowicz wyjeżdżał dla poszukiwań archiwalnych do Pragi (1959—1960) oraz dla zapoznania się z archiwami redakcyjnymi do Budapesztu (1961); prof. Przyboś przeprowadzał studia naukowe w archiwach Budapesztu (1958); doc. Heinz przebywał na stypendium naukowym w Paryżu (1960).

Szczególony charakter miała dłuższa podróż naukowa (stypendium UNESCO) prof. Nowakowskiego do Francji, Belgii, Włoch i Szwajcarii (1960/61) oraz podróż prof. Konopnickiego do Wielkiej Brytanii i Francji. Chodziło tu głównie o zapoznanie się z sytuacją szkolnictwa zachodnioeuropejskiego i rozwojem szkół średnich i wyższych, kształcących nauczycieli. Doświadczenia z swej podróży prof. Nowakowski wykorzystał zarówno do licznych prelekcji na tematy szkolnictwa pedagogicznego, jak i do artykułów, które ukazywały się w wydawnictwach WSP i w innych pismach krajowych („Nowa Szkoła”, „Kwartalnik Pedagogiczny”). Dla pogłębienia metod dydaktycznych i badawczych w zakresie psychologii przyczyniły się wydatnie po-

dróże prof. Szewczuka do kilku krajów Europy Zachodniej (1961). Duże znaczenie dla zacieśnienia więzów kulturalnych Polski z zagranicą miały wyjazdy prof. Danka do Drezna. Jego odczyty o życiu i twórczości Kraszewskiego, specjalna broszura w języku niemieckim, poświęcona omówieniu dzieł tego wielkiego pisarza, oraz udział w otwarciu Muzeum Kraszewskiego w Dreźnie — wszystko to było ważkim argumentem w umacnianiu stosunków kulturalnych z Niemiecką Republiką Demokratyczną.

Niemniej zasługującym na uwagę elementem pracy WSP był udział naszych pracowników w redakcjach oraz komitetach redakcyjnych czasopism i wydawnictw naukowych, miejscowych i ogólnopolskich. Katedry polonistyczne (literatura i metodyka) wspólnym wysiłkiem, pod redakcją prof. Nowakowskiego i prof. Szyszkowskiego ogłosiły drukiem w ramach „Rocznika Naukowo-Dydaktycznego WSP” dwa zeszyty (Prace historycznoliterackie, 1961 i Prace z historii i teorii nauczania języka polskiego, 1962); Prace historyczne (1962) pod redakcją doc. Zarębskiego wypełniły jeden zeszyt tego „Rocznika”. Szczególnie godna zanotowania jest rola pracowników w redagowaniu pism wychodzących w Krakowie, a ściślej — mających swe siedziby na terenie WSP. Profesor Garbacik w latach 1956—1961 był redaktorem naczelnym „Wiadomości Historycznych”; doc. Słowikowski prowadził najpierw sekretariat, a następnie, po rezygnacji prof. Garbacika, redakcję „Wiadomości Historycznych”; prof. Przyboś wchodził w skład Komitetu Redakcyjnego „Małopolskich Studiów Historycznych”; doc. Zarębski jest członkiem redakcji czasopisma „Odrodzenie i Reformacja w Polsce” i redaktorem zeszytów historycznych „Rocznika Naukowo-Dydaktycznego WSP”; doc. Buszko — redaktorem „Zeszytów Naukowych Uniw. Jagiell.” serii historycznej; doc. Tyrowicz był przewodniczącym Komitetu Redakcyjnego *Słownika dziennikarzy i publicystów polskich* w latach 1957—1959, jest członkiem zespołu redakcyjnego poloników w *Österreichisches Biographisches Lexikon* w Wiedniu (od 1954 r.), „Zeszytów Prasoznawczych” (od 1959) i „Biblioteki Wiedzy o Prasie” (od 1959).

Obok pism historycznych działa na terenie Uczelni redakcja „Ruchu Literackiego”, którego kierownictwo spoczywa w rękach prof. Danka; w skład Komitetu Redakcyjnego „Ruchu” wchodzi prof. Nowakowski, będący równocześnie członkiem Rady Redakcyjnej wydawnictw Komisji Historycznoliterackiej PAN (Oddziału w Krakowie) i członkiem redakcji wydawnictw WSP. Docent Galecki jest czynny jako członek Komitetu Redakcyjnego czasopisma dydaktyczno-metodycznego „Język Rosyjski” (od roku 1948) oraz „Roczników Naukowo-Dydaktycznych WSP”, prof. Milewski objął redakcję „Biuletynu Ludoznawczego”, prof. Nowacki wszedł w skład redakcji „Przeglądu Historyczno-Oświatowego”, doc. Smarzyński ma pieczę redaktorską nad „Rocznikami Naukowymi” Wyższej Szkoły Wychowania Fizycznego w Krakowie.

Obok uczestnictwa w redakcjach różnych wydawnictw i pism pracownicy naukowcy WSP żywo zasilali je problematyką naukową. Tu zanotować trzeba współpracę polonistów: prof. Danka i prof. Nowakowskiego z „Pamiętnikiem Literackim”, historyków z „Kwartalnikiem Historycznym”, językoznawców z „Biuletynem Polskiego Towarzystwa Językoznawczego”, „Lingua Posnaniensis”, „Rocznikiem Sławistycznym”, „Onomastica”, „Językiem Polskim”, pedagogów z „Kwartalnikiem Pedagogicznym”, „Ruchem Pedagogicznym”, „Nową Szkołą”, „Przeglądem Historyczno-Oświatowym”. Trudno byłoby tu szczegółowo wymienić, ile pism i jakimi rozprawami czy recenzjami wzbogacili pracownicy WSP; jedno jest pewne, że poruszaną przez siebie problematyką naukową ożywili niejedną dziedzinę dyscyplin humanistycznych. Wystarczy wspomnieć, że zarysowujące się w poszczególnych kategoriach pogłębione badania mogły mieć znaczenie ogólniejsze, na przykład badania nad życiem i twórczością Kraszewskiego, Lenartowicza, Wypiańskiego, Goszczyńskiego, czy też prace badawcze historyków nad XVII w., historią XIX w. oraz historią po-

wszechną. Również studia Katedry Pedagogiki Eksperymentalnej wniosły wiele nowych i ciekawych oświeleń w mało zbadanych zakresach.

Barczo żywy udział brali pracownicy naukowci Uczelni w akcjach związanych z ruchem naukowym w kraju, popularyzacją wiedzy, organizacją zjazdów i sesji naukowych. Jak wynika z licznych sprawozdań, znaczenie tego uczestnictwa w zjazdach i sesjach stale wzrastało, zwłaszcza gdy od formalnego udziału przeszli oni do roli współorganizatorów czy współautorów programu danego zjazdu czy sesji. Tak było, jeżeli chodzi o zjazdy ku czci Juliusza Słowackiego (1959) i Zjazd Naukowy Polonistów w Warszawie (1958), i tak było w czasie odbywania VIII Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich w Krakowie (1958). Warto jeszcze wspomnieć o własnych sesjach: w r. 1955 sesji mickiewiczowskiej, w 1961 — nauk pedagogicznych. W 1954 r. prof. Garbacik należał do grona współorganizatorów sesji kallimachowskiej na Uniwersytecie Jagiellońskim i wygłosił referat pt. *Kallimach jako dyplomata i polityk*; doc. Zarębski brał udział w sesji naukowej poświęconej J. A. Kołmeńskiemu, zorganizowanej w 1956 r. w Lesznie przez PAN, zaś w Sesji Odrodzenia w Warszawie uczestniczyli z referatami i głosami w dyskusji: prof. Garbacik, doc. Zarębski, doc. Słowikowski. Najbardziej zaktywizował grono historyków naszej Uczelni VIII Powszechny Zjazd Historyków Polskich w Krakowie w 1958 r. Czyny udział wszystkich w pracach organizacyjnych i naukowych był szczególnie widoczny. Z inicjatywy pracowników katedr pod kierunkiem prof. Garbacika i doc. Słowikowskiego został zorganizowany „Dzień dydaktyczny” Zjazdu, poświęcony omówieniu dorobku nauki polskiej z zakresu badań nad metodyką nauczania historii. Referat z tego zakresu wygłosił doc. Słowikowski: *Polski wkład w teorię nauczania historii*. Nadto na obradach sekcyjnych Zjazdu prof. Garbacik wygłosił referat pt. *Problem turecki w Polsce w XV i XVI wieku*. Całokształtem prac organizacyjnych kierował prof. Przyboś, pełniący funkcję sekretarza generalnego; doc. Tyrowicz prowadził przez cały czas Zjazdu akcję prasową. Młodzi pracownicy nauki: F. Kiryk, Z. Tabaka, J. Myśliński, A. Winiarska pracowali w różnych komisjach organizacyjnych.

Pracownicy katedr polonistycznych uczestniczyli we wszystkich zjazdach organizowanych przez IBL lub inne komitety, na przykład ku czci Mickiewicza (1955), Słowackiego (1959), także wcześniej w sesji Odrodzenia. W Zjeździe Naukowym Polonistów (1958) z referatem zasadniczym na tematy dydaktyczne wystąpił doc. Szyszkowski, mówiąc o nauczaniu literatury w szkole średniej a uniwersyteckim studium polonistycznym. W Zjeździe ku czci Słowackiego referat: *Poetycka lekcja Słowackiego w kraju* wygłosił prof. Nowakowski. W sesji ku czci Adolfa Dygasińskiego (Kielce 1962) z podstawowym referatem wystąpił prof. Danek. Przy znacznym współudziale pracowników katedry literatury polskiej (prof. W. Danek, dr S. Burkot, dr J. Jarowiecki) odbyła się w grudniu 1962 r. w Warszawie sesja poświęcona życiu i twórczości J. I. Kraszewskiego.

W pracach podejmowanych przez pracowników WSP charakterystyczny jest dobór tematyki, często dwutorowy, czasem łączący problematykę specjalistyczną, na przykład historyczną, z pedagogiczną. Niewątpliwie profil Uczelni zadecydował tutaj o rodzaju podejmowanych badań. Jak ten fakt uwidocznił się w konkretnej działalności katedr humanistycznych? Po pierwsze wiele prac powstało z myślą o nauczycielu i szkole. Wystarczy powołać się na prace metodyczne doc. Gałęckiego, doc. Szyszkowskiego, doc. Słowikowskiego, doc. Urbańczyka. Ponadto doc. Gałęcki jest autorem cenionych podręczników do nauki języka rosyjskiego, doc. Jodłowski — współautorem podręczników z zakresu kultury języka, dr. L. Eustachiewicz — autorem podręczników literatury staropolskiej i Młodej Polski dla szkół zawodowych. Również *Słownik terminów literackich* doc. S. Sierotwińskiego służyć ma m. in. jako pomoc nauczycielom. W innym miejscu wskazujemy na liczne artykuły czy większe prace poświęcone zagadnieniom pedagogicznym, dydaktycznym i metodolo-

gicznym. Przykładem Prace historycznoliterackie, Prace z zakresu nauczania literatury i języka oraz Prace historyczne, wydawane w ramach „Rocznika Naukowo-Dydaktycznego WSP”. Wiele artykułów popularnonaukowych i metodycznych można znaleźć na łamach „Języka Rosyjskiego”, „Wiadomości Historycznych”, „Polonistyki”, „Ruchu Literackiego”. Duże zasługi dla wypracowania podstaw dydaktyki szkoły wyższej położył doc. Szyszkowski, autor szeregu wystąpień w tej sprawie. Podobnie doc. Gałęcki walnie przyczynił się do opracowania zasadniczych założeń metodyki nauczania języka rosyjskiego w szkole podstawowej i średniej. Doc. Słowikowski wiele pracy poświęcił na obszerne potraktowanie i omówienie węzłowych problemów metodyki nauczania historii w szkole średniej.

W akcji popularyzacyjnej uczestniczyło szereg katedr. Pracownicy katedr historycznych brali udział w obchodach Millenium. Przykładowo trzeba wymienić udział w badaniach regionalnych, prowadzonych nad przeszłością Jasła i powiatu jasielskiego pod kierunkiem prof. Garbacika, do których włączyli się: doc. Przyboś, doc. Buszko, mgr Kiryk, dr Tabaka, mgr Winiarska, mgr Bąkowa (wyniki prac będą opublikowane w zbiorowej monografii). W akcji odczytowej wzięli udział: prof. Garbacik (Katowice), mówiąc o znaczeniu bitwy grunwaldzkiej w dziejach polskich; doc. Przyboś (Rzeszów) — o fundacjach szpitalnych Ligęzy; również w sesji naukowej w Jaśle w 1960 r. ci sami historycy i doc. Buszko referowali wyniki badań nad dziejami Jasła i powiatu jasielskiego.

Poza murami WSP niemniej widoczną była działalność humanistyki na odcinku współpracy ze szkołą i z instytucjami oświatowymi. Trudno wymienić ilość odczytów, wykładów odbytych w Wojewódzkim Ośrodku Doskonalenia Kadr Oświatowych, na różnych kursach i konferencjach metodycznych dla nauczycieli. Szczególnie dużo wysiłku włożyli w tę pracę doc. Słowikowski, doc. Szyszkowski i doc. Gałęcki. Z odczytami wyjeżdżali zresztą i młodszy pracownicy nauki. Co roku katedry polonistyczne (językoznawcy i historycy literatury) prowadzą zajęcia na kursach dla nauczycieli, a specyficznym rodzajem ścisłej i programowo ustalonej współpracy WSP z terenem są seminaria koleżeńskie, organizowane dla wykładowców SN przez poszczególne katedry Uczelni oraz hospitacje niektórych Studiów Nauczycielskich (prof. Garbacik, doc. Nowakowski, prof. Danek, doc. Rządowska, doc. Słowikowski, doc. Szyszkowski, doc. Zarębski). Od lat trwa udział szeregu pracowników WSP w komisjach programowych, przygotowujących programy dla wyższych szkół pedagogicznych.